Tusculum

2026

SOLIN-19

Nakladnik
Javna ustanova u kulturi
Zvonimir Solin
Kralja Zvonimira 50
Solin

Za nakladnika
Jure Šaban-Stanić

Glavni urednik
Marko Matijević

Uredništvo
Joško Belamarić
Nenad Cambi
Dino Demicheli
Josip Dukić
Arsen Duplančić
Miroslav Katić
Dražen Maršić
Ivana Odža
Michael Ursinus

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak
Marko Grgić

Izrada UDK-a
Morana Perišić

Tisak
Tiskara Kovačić

Naklada
500 primjeraka

Časopis je uvršten u podatkovne baze: Emerging Sources Citation Index (Web of Science Core Collection), AWOL (The Ancient World Online), Hrčak (Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske).

Izdavanje časopisa novčano podupire Grad Solin.

UDK 908(497.5-37 Solin)

Tiskana inačica: ISSN 1846-9469
Mrežna inačica: ISSN 1849-0417

Tusculum

Časopis za solinske teme

19

Solin, 2026.

Sadržaj

7		**Pedeseta obljetnica Godine velikoga zavjeta**
9-28	Marko Trogrlić	**Duhovna poruka solinskoga slavlja 1976. O 50. obljetnici (1976. – 2026.)**
29-50	Josip Dukić	**Solinska proslava 1976. godine između sjećanja i zaborava**
51-76	Vinicije Lupis – Marko Matijević	**Likovna umjetnost nadahnuta Godinom velikoga zavjeta**
77		**Varia**
79-94	Dražen Maršić	**O neobičnim tragovima izrade višedijelnoga sjedećeg kipa iz Salone**
95-105	Nino Švonja	**Heksagonalni Jupiterov žrtvenik iz Salone**
107-115	Andreja Markovac – Jelena Mariani	**Zaštitno arheološko istraživanje dijela Sjeveroistočne salonitanske nekropole**
117-124	Ivan Matijević	**Neobjavljeni nadgrobni natpisi kod crkve sv. Petra i Mojsija u Solinu**
125-152	Ivan Alduk – Michael Ursinus	**Sixteenth century Ottoman Landmarks between Salona, Lončarić and Vranjic: A Centre of Medieval Croatian Statehood Revisited Half a Millennium Later**
153-167	Ana Torlak	**Venera *Genetrix* Thomasa Bradyja**
169-183	Mirko Jankov	**Između sjećanja i zaborava: o genezi dvaju napjeva Pučkih pivača Gospe od Otoka iz Solina**
185-191	Ivana Odža	**Poetika pričanja iz života na odabranim primjerima iz *Solinske kronike***
193-194		**U spomen na Ivana Grubišića (26. rujna 1945. – 8. studenoga 2025.)**
195-196		**Naputak suradnicima *Tusculuma***

U spomen na Ivana Grubišića
(26. rujna 1945. – 8. studenoga 2025.)

Napustio nas je Ivan Grubišić, dugogodišnji suradnik i jedan od najpredanijih istraživača povijesti Solina i njegove okolice. Njegovim odlaskom časopis *Tusculum* te šira zajednica posvećena proučavanju povijesti srednje Dalmacije izgubili su pouzdanoga i sustavnoga istraživača čiji je rad ostavio trajne rezultate.

Rođen 26. rujna 1945. u Solinu, Grubišić je po struci bio inženjer elektrotehnike i diplomirani ekonomist. Profesionalni vijek proveo je na odgovornim poslovima u industriji i javnoj službi, u Dalmacijacementu i Carinarnici Split, iz koje se umirovio 2010. godine. Ipak, njegov najznačajniji doprinos ostvaren je izvan njegove primarne struke, u području povijesnih i rodoslovnih istraživanja kojima se intenzivno posvetio od 2000. godine. U središtu njegova rada bile su matične knjige i raznovrsna arhivska građa koja dokumentira razvoj solinskoga prostora od 17. stoljeća. Pristup tim izvorima obilježavali su metodološka dosljednost, preciznost i izrazita radna disciplina. Sustavno je prikupljao, provjeravao i uspoređivao podatke, svjestan njihovih ograničenja i mogućih pogrešaka, čime je svojim istraživanjima osigurao visoku razinu pouzdanosti. Kako bi bio što bliže izvornim podatcima, ponajprije matičnim knjigama, te izbjegao preuzimanje tuđih pogrešaka, upustio se i u učenje hrvatske ćirilice (poljičice, bosančice).

Radovi koje je objavio u časopisu *Tusculum* čine zaokružen i konzistentan opus koji se može podijeliti u nekoliko međusobno povezanih cjelina. Prvu skupinu čine monografske obrade pojedinih rodova, poput studija o Paraćima, Bulićima, Benzonima i Špercima. U tim radovima rekonstruirao je rodoslovlja kroz više stoljeća, prateći kontinuitet obitelji od prvih spomena u izvorima do novijega doba. Analizirao je krštenja, vjenčanja i ukope te migracije, društveni položaj i međusobne veze obiteljskih grana, uspijevajući iz fragmentarnih podataka oblikovati koherentne genealoške cjeline.

Drugu skupinu čine radovi koji prelaze okvire pojedinačnih obitelji i bave se širim demografskim i društvenim procesima. U istraživanjima rodova u Mravincima i Kućinama, kao i u analizama serija matičnih zapisa, Grubišić je proučavao strukturu stanovništva kroz dulja vremenska razdoblja. Takvi radovi omogućuju uvid u dinamiku naseljavanja, nestajanja i transformacije rodova, kao i u obrasce bračnih veza i migracija, čime dobivaju vrijednost ne samo za genealogiju nego i za historijsku demografiju.

Treću cjelinu čine studije temeljene na sustavnoj obradi matičnih knjiga, poput analize vjenčanja u Vranjicu u drugoj polovini 17. stoljeća. U tim radovima nije se zadržavao na transkripciji i sistematizaciji podataka, nego ih je interpretirao u širemu kontekstu društvenih odnosa, prostorne pokretljivosti i oblikovanja zajednice. Time je primarne izvore pretvarao u analitički koristan materijal i stvarao čvrstu osnovu za daljnja istraživanja.

Posebno mjesto u njegovu opusu zauzimaju radovi posvećeni crkvenim institucijama i njihovoj ulozi u lokalnoj zajednici, kao i oni koji se bave migracijskim procesima u kontekstu povijesnih okolnosti, osobito doseljavanjima u 17. stoljeću. U tim je istraživanjima povezivao mikrohistorijske podatke s makrohistorijskim procesima, dajući lokalnoj povijesti širi interpretativni okvir.

Grubišićev doprinos nije se iscrpljivao samo u interpretaciji, nego i u samoj obradi i dostupnosti izvora, čime je znatno unaprijedio mogućnosti istraživanja povijesti Solina i okolice te postavio visoke standarde u području lokalne genealogije.

Uz znanstveni rad bio je aktivan i u društvenom životu lokalne zajednice, u kojoj je bio poznat kao Ivica Judinov. Sudjelovao je u radu časopisa ne samo kao autor nego i

kao suradnik koji je nesebično dijelio svoje znanje, odgovarao na upite i pomagao savjetima. Do posljednjih dana ostao je istraživački aktivan, unatoč zdravstvenim poteškoćama, radeći na novim projektima koji ostaju kao dio njegove trajne ostavštine.

U časopisu *Tusculum* surađivao je već od prvog broja, a njegovi su radovi: *Vjenčanja u Vranjicu od 1665. do 1676. godine* (*Tusculum 1*, 2008), *Solinski Šperci* (*Tusculum 2*, 2009), *Solinski Paraći* (*Tusculum 3*, 2010), *Svećenici u službi Župe svetoga Martina u Vranjicu od 1650. do 1911. godine* (*Tusculum 4*, 2011), *Vranjički Benzoni* (*Tusculum 7*, 2014), *Vranjički Bulići* (*Tusculum 8*, 2015), *Rodovi u Mravincima i Kučinama od 17. stoljeća do sredine 20. stoljeća* (*Tusculum 9*, 2016), *Solinski Katići Mornari* (*Tusculum 11*, 2018), *Krštenja, vjenčanja i ukopi u Solinu od godine 1670. do 1812.* (suautor: Milan Ivanišević, *Tusculum 11*, 2018), *Harambaša Galiot i doseljenici u Klis, Mravince i Vranjic* (*Tusculum 12*, 2019) te *Vranjičko-solinski Grubići Patkasi i solinski Grubići Škombre* (suautor: Mario Bubić, *Tusculum 16*, 2023).

Ivan Grubišić ostat će zapamćen kao tih i predan istraživač čiji je rad značajno pridonio poznavanju prošlosti Solina i njegove okolice. Njegovi tekstovi ostaju trajno svjedočanstvo o ljudima i prostoru kojim se bavio te čvrst temelj budućih istraživanja, a to je prepoznalo i solinsko Gradsko vijeće te mu godine 2023. dodijelilo Nagradu za životno djelo.

Riječju, Ivica Judinov bio je istinski zaljubljenik u svoj grad, ali ta ljubav nije bila satkana od šupljih riječi kakve u posljednje vrijeme prečesto obitavaju u javnome prostoru, nego je bila živa i djelotvorna. Uz to, bio je dobar čovjek – ljudina. Zauvijek nas je napustio 8. studenoga 2025. Neka ga svemogući Bog nagradi za njegovu ljubav i dobrotu.

Marko Matijević

Summary

In Memory of Ivan Grubišić

Ivan Grubišić (26 September 1945 – 8 November 2025) was a dedicated historian and genealogist, renowned for his meticulous research on the local history of Solin and its surroundings. Born in Solin, he trained as an electrical engineer and economist and held responsible positions in industry and public service, notably at Dalmacijacement and the Split Customs Office. His most enduring contributions, however, came from his historical and genealogical research, which he pursued intensively from 2000 onward.

Grubišić focused on parish registers, archival records, and local family histories, producing systematic and reliable studies of genealogies, demographic patterns, and social structures from the 17th century onward. His publications in *Tusculum* include detailed monographs on the Parać, Bulić, Benzon and Šperac families, as well as analyses of baptisms, marriages, burials, and migration patterns. His work combined careful data verification with broader historical interpretation, making fragmented sources coherent and accessible for future research.

He also explored the role of church institutions and migration in shaping the local community, connecting microhistorical details with wider historical processes. Beyond his scholarship, Grubišić – known locally as Ivica Judinov – was active in the community, generously sharing his knowledge, responding to inquiries, and mentoring fellow researchers.

Ivan Grubišić will be remembered as a quiet, disciplined, and devoted scholar whose work significantly enriched the understanding of Solin's past. His publications and collected sources remain a lasting legacy, providing a solid foundation for future studies in local history and genealogy.

